

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
за религиозна и църковно-обществена просвета

† Славенски митрополит НИКОДИМ

Великият вход

На Великия вход в св. литургия става принасянето на даровете от местото, където в древност са били принасяни от израильтяните (сега — от св. проскомидия), до св. престол, където те ще бъдат принесени като безкръвни Жертва, изобразяваща Жертвоприношението на Христа за члвчтвта.

До времето, когато бил разработен съгласният чин на проскомидията (към 14 век), св. дарове били принасяни от дяковете и принасяни от предстоятели на св. литургия (при архиерейска служба от архиерея, иначе от служещия священник), който ги поставя на св. престол.

Препасването е ставало в мълчание. Стари хора по-рано имали израза „замъчаха като на принос“ — когато при събрали няколко души на разговор настъпва мълчание.

В сегашно време дяковете на Великия вход поменуват дяквманията власт и когато подава св. дискос на архиерея (рели. священника), често (тако) го споменуват: архиерейство (священство) твое да помисли Господ... Архиерейт поменуват църковната власт (рели. вселожество православно) и обшо участниците в св. литургия: всек вас да помисли... *

По разпореджението на Св. Синод, след освобождението на България на Великия вход се поменуват царя освободителя. В синодалните издания на служебника е вписан текста на поменуването.

Това е сторено, за да се подчертае безграничната благодарност и признателност на българския народ към освободителите, та дори и богослужейният ред е променен, за да се поменуват на всяка литургия жертвеникът воден на освобождение.

Богословски основания за морална подкрепа на Обединените нации

Принципите и задачите на Обединените нации са толкова възвишени, исторически и жизнено необходими за настоящето и бъдещето на човечеството, че Организацията на Обединените нации заслужава всяка подкрепа. Християнската митрополитна конференция още от първия ден на съществуването си в цялата си досегашна дейност в продължение на 15 години е споделяла убеждението, че демократичните и хуманни принципи, заложени в основата на ООН, са принципи и отговорности на възмездността и интересите на всички страни и народи и тяхното пълно зачитане и спазване е неотменимо условие за мира, свободата и прогреса в света. И може ли християнин да не прегръне делото на ООН, която се стреми да обедини в себе си цялото човечество като едно семейство, да разрешава всички спорни международни проблеми чрез преговори на равни равнища и взаимно разбирателност! Та нали това дело напълно отговаря на християнската идея за човечеството като общност от братя и сестри, която чеда на едни Небесен Отец!

Организираните в Християнската митрополитна конференция църкви и християни от всички свети като граждани на една или друга страна по начало принадлежат към Обединените нации и в разговора си със обществата и гражданските държави оказват пряко или косвено съдействие на ООН. Така имаше се съдържана в посланието на Генералния секретар на ООН до Втория всерхристиянски конгрес за мир, съ-

стояло в служебниците на другите православни църкви няма аналогия на такава прибавка при Великия вход.

Покрай тази прибавка обаче в нашата практика постепенно се прибавят на Великия вход поменувания и на други: поначално предстоятели на църквата, на починали епархийски архиереи, ктитор и пр. И престава мълчанието на „принос“. А нпкъде поменуванията си изродили във всяко време от страня на гласовити кларини.

Въпреки изричните и многоскратно нареждания на Св. Синод да не се поменуват имена на Великия вход, на много места пак се поменуват имена на живи и починали християни, нпкъде с десетки и стотици. За поменуване имена древната практика е това да става на „Израило...“, както е и указано в служебниците. Когато се обособява проскомидията в сегашния ѝ вид, поменуват се и там. Практикува се и поменуване на сугубата екстения и на заупокойната екстения, при „откупени“ литургия. Обаче на Великия вход, който е само принасяне на св. дарове на св. престол, нпкъжко поменуване за имена няма място. Иначе Великият вход се нарича в издатият молитвен („параклис“), дето се поменуват имена за здраве, при заприличаване на навикни, когато се поменуват имена тях починали.

Можем да се надяваме, че при бъдещи издания на служебника (може би тогава узидания за всички православни църкви), издателните работи на навикни, когато се премахнат, за да се подчертае действително, принасянето („принос“).

така се през 1962 г. в г.р. Прага (Чехословакия). В него тогавашният Генерален секретар У Тан се обвърта към делегатите с думите: „Вие, които сте от събрали в Прага, принадлежите също така към народите на Обединените нации, от които име преазобилът на Хартата говори към света.“ Обаче организациите в международното християнско митрополитно движение църкви и вярващи сега имат нови основания да чувствуват принадлежността си към Обединените нации, да съзнават отговорността си към тях и пълноценно да допринасят за осъществяване техните задачи, тъй като ХМК е приета в края на месец април тази година за член на Икономическия и социален съвет на ООН, в неговата функция за неправителствени организации. По силата на това членство и на произтичащите от него отговорни задължения става актуален проблемът за богословските основания и съображения за оказване пълна морална и всяка друга подкрепа на ООН от страна на ХМК, респективно на църквите и християните от целия свят.

ИЗЪЯВЯНЕ ОТ БЕДСТВИЯТА НА ВОЙНАТА

Първата задача, която си поставят Обединените нации и която е декларирала още в преазобилта на тяхната харта, се състои в решението им да извят нанито поколения от бедствитията на войната, които два пята в продължение на едни

мост да се трудат и борят, та отношенията между човешките и народите да се изграждат върху началата на истината и обичта и мирът да почва върху непоплатената основа на правдата: „Дело на правдата ще бъде мирът, и плодът на правдата — спокойствието и безопасността во веки“ (Ис. 32:17).

НАСЪРЧАВАНЕ СОЦИАЛНИЯ НАПРЕДЪК

Принципът на справедливостта, залегнал в преамбулата на Хартата на Обединените нации, не е статична категория, а динамична даденост, която е в постоянен процес на обогатяване и усъвършенстване в оглед намаляването се условия на човешкото съществуване, победно настъпващата научно-техническа революция и неспирното заместване на остарелите икономически и социални структури с нови, прогресивни, творчески. Затова Обединените нации още в преамбулата на своя Устав си поставят задачата да насърчават социалния напредък и да подобряват условията на живота при по-голяма свобода. Като член на обществото отделната личност може да се развива свободно, да разгръща творческите си способности, да се развива и осъществява в пълнота, когато се изгражда хармонично и цялостно в обществени организации и се труди за социалния му напредък.

Християнството не е индивидуалистично, а социално насочено и възпитана в последователите си будно чувство за обществено служение и отговорност. Според християнската антропология, етика и социология, всички хора като синове на един Небесен Отец са братя помежду си, следователно са призвани към братско сътрудничество и взаимопомощ, към съвместни усилия за благополучие и дълбока на човешката общност. Възраждането си отговорни пред Бога не само за себе си, но и за братята си и от тях се иска и ще се иска сметка за обществено им служение, за характера на създаваните от тях форми и структури на икономическия живот, за приноса им за социалния напредък, за подобряването условията на човешкото съществуване при по-голяма свобода, за благополучие и благоденствие на всички човешки. И в обсега на самостоятелна си дейност и в съвместната си дейност в рамките в ХМК и други икуменчески организации и общности църквите и възращите, вдъхновявайки се от завета на Господа Исуса Христа, се откликват на призова и борбата на народите за социален напредък и за подобряване условията на живота при по-голяма свобода. Те подкрепят научно-техническия прогрес и борбата на народите за извоюване национална независимост и свобода, както и за заместване старите социални структури с нови, които да набият експлоатацията и икономическото подтисничество, да осигурят хляб, благополучие и условия за свободно развитие и творческа проява на всички хора и народи, за премахване позорната пропаст между богати и бедни народи.

Чрез високото си социално съзнание и служение, чрез ХМК и други икуменчески и миротворни организации християните изцяло подкрепят усилията на ООН за осъществяване нейните миротворни, справедливи и хуманни цели, като проповядват и проваждат търпимост и живот заедно в мир един с друг, като обединяват силите си за поддръжка международния мир и сигурност, като изоставят да се пристъпят към постепено и контролирано разоръжаване и целозастъпано унищожаване на ядрените, бактериологичните и други оръжия за масово изстребление, като съдействуват да бъдат изключени международните институции за насърчаване икономическия и социален напредък на всички народи.

ПРИНЦИПЪТ НА УНИВЕРСАЛНОСТТА

Съснем очевидно в самоопиянто е, че големите и отговорни задачи, които са си поставили Обединените нации още от деня на основаването на тази световна организация и които стоят пред нея, като отнасят се до избягване човешкото от бедността на войната, до осигуряване правата на човека и равниството в правата на народите, до въздържане справедливост и за насърчаване социалния напредък в света, могат да бъдат осъществени единствено чрез съвместните усилия на всички народи. Затова още в декларацията за историческото решение от 1945 г. в Сан Франциско да бъде образувана Организацията на Обединените нации недвусмислено е легнал принципът на универсалността. По начало и по вложена в нея тенденция за дейност Хартата на ООН е движена и ръководена от основния стремеж за обединение на всички народи в тази световна организация и за съвместни усилия за изграждане един единен и благополучен свят. Всички хуманни и социални цели на ООН могат да бъдат постигнати единствено върху принципа на универсалността, но това важи особено много за предотвратяването на бъдеща война и за осигуряването на световния мир. Очевидна истина е, че войната може да бъде предотвратена и да бъде гарантиран траен мир в света, когато идеята за мира се прегърне от повечето, дори от всички народи, и когато

миротворните сили дотам превъзхождат все още оставящите и действащи тук и там агресивни и военнолюбиви намерения и стремежи. Таки последните не остават изолдани и обезсърчани, докато напълно преустановят всякакви акции и престават да съществуват.

Принципът на универсалността не само по начало и залегнал и вложен в Хартата на Обединените нации, но е прокарван и като юридично изискване на няколко места в нея, особено когато се говори за държави или нации, които не са или още не са членове на ООН. Например чл. 2, т. 6, от Уставата на ООН гласи: „Организацията обхваща, като държавите, които не са нейни членове, да действуват съгласно тези Принципи, доколкото би било необходимо за поддръжането на международния мир и сигурност“. Още по-конкретен в това отношение е чл. 4, т. 1, който не само дава възможност, но и изказва определена тенденция за пълното универсализиране на ООН, за включването в нея на всички държави: „Членуването и Организацията е открито за всички други миролюбиви държави, които поемат съдържателните си в настоящия Устав задължения и които по приенка на Организацията могат и желаят да изпълняват тези задължения.“ Освен това Уставът на ООН (чл. 50) прилага принципа на универсалността не само относно формалното включване в тази международна организация и членуване в нея, но и относно съдействието, което ООН и държавя и е готова да окаже на държави, които по една или друга причина не са нейни членове. Според постановяването на споменатия член от Устава „всяка държава, независимо от това дали е членка на Организацията, или не, има право да се съвещава със Съвета за сигурност“. Също така в XI и XII глави, където е вложена Декларацията на Обединените нации относно несамоуправляващите се територии и международната система за поопечителство, е прокарана тенденцията за прожеждане универсалността на принципите на ООН като предпоставка за по-късната универсалност относно членството на тази международна организация. Там изрично е подчертана „важната зависимост между народите в света“ (чл. 75), както и задължението на управляващата власт „за обезпечит, щод територията под поопечителство да даде своя принос за поддръжането на международния мир и сигурност“ (чл. 84).

Принципът на универсалността е залегнал в основата и на Статута на Международния съд, който е главният съдебен орган на ООН. От една страна е постановено в чл. 93 (т. 1), че всички членове на ООН са *ipso facto* страни в Статута на Международния съд, следователно той носи универсален характер, но се отнася до всички членове на ООН. Но от друга страна в същия член (т. 2) се отаря вратата за приемане и участие в правораздаването на Международния съд на ООН и за държави, които не са членове на ООН, следователно Международният съд има възможност за пълна универсалност, т. е. да се чува в него правният глас на всяка държава, без оглед на това дали тя е членка или още не на ООН.

Освен посочената Досега универсалност на ООН, именно относно валидността на нейните принципи а относно обсега на членството в нея, тя на трето място се простира а относно компетентността на ООН за всички проблеми на мира и правото и да се ползува на територията на всеки от членовете си от таква привилегия и имунитети, каквито са необходими за постигането на нейните цели, за запазването на световния мир, за създаването на условия за поддръжане на справедливостта и за насърчаване социалния напредък (глав. чл. 104 и 105). Тук принципът на универсалността означава неограниченост на пълномощията на ООН за прилагане нейните хуманни, миротворни и социално справедливи принципи.

Особено важно е, че Генералният секретар на ООН, д-р Курт Валдхайм, държи много за централното значение на принципа на универсалността за световния мир. През март 1972 г. той направил декларацията: „Не е необходимо специално да се подчертава, че ефективността на Световната организация в широки размери зависи от нейната универсалност“. Също така „Декларацията за укрепване международната сигурност“, разпространена в ООН, изрично обявява универсалността на Обединените нации като съществено фактор за стабилизирането на световния мир.

Принципът за универсалността на ООН се поддържа и подкрепя от църквите и християните не само от добре разбран общочовешки интерес, но и по дълбоко религиозно, правствено и обществено убеждение. Този принцип е близък и съвпадна с християнското и църковно съзнание и се прегърна изцяло от всички, които, понеже съзнателно християнство по начало и по същество е универсално, а и структурно на Църквата Христова е такава. Християнството гледа на всички човешки като на чедра Божия и на цялото човешество като на народ Божий, като на едно семейство. Според Библиейската а светоотеческата христология а сотворилостта Спасителя е универсален човек и Нова Глава на обновеното човешество затова а принесено от Него актуелно а обнова на чо-

всичката природа има универсален обхват и значение, т. е. отнася се до всички човече. Съответно на това едно от съществителните свойства на Църквата Христова е нейният универсален, вселенски, сборен, каталитичен характер; тя не е предназначена и отворена само за един или други народи, а за всички народи, за цялото човечество, за цялата вселена (Мат. 26:19. Марк. 16:15). Находяйки се от християнски и църковен универсализъм и ръководена от високо обществено съзнание, ХМК енергично е настоявала да се проведе докрай и в пълната принципно за универсалността на ООН. Тя много години наред изискваше НР Китай да бъде приета за равнопоставен член на Обединените нации. Изпълняването на това закононо искане бе посрещнато с голямо удовлетворение от цялата световна обществено, включително от членовете на ХМК. В духа на основните си разбирания и продължителен досетливостта зашпи и дейността си, ХМК сега настоява да бъдат приети за членове на ООН двете суверенни германски държави и Бангладеш. Чрез това ще се засили международният престиж на ООН.

Богословският размисъл за морална подкрепа на ООН от страна на ХМК се дамира в свои начални етапи. Този проблем тепърва ще бъде изследван както в подопелената на ХМК (особено в нейния учебен отдел), така и в богословските институти в средата на различните църкви. Но в посочените богословски основания и съображения за морална подкрепа на ООН са засета достатъчно, за да се пристъпи към една професионална дейност на сътрудничество и съдействие и към една развиеителна и мобилизираща работа в широк мащаб. От постоянната Подкомисия на ХМК за ООН са избедявани още сега някои конкретни мероприятия, с които след надлежното им одобрение ще се разгърне съответна дейност за морална и всака друга подкрепа на ООН, за да може тази световна организация все по-ефективно да изпълнява високите си отговорни задачи на осигуряване мира, справедливостта, социалния напредък и благополучието в света.

Проф. д-р Иван ПАНЧОВСКИ

Поглед върху научноизследователската дейност на проф. прот. д-р Христо Димитров

(по случай три месеца от смъртта му)

Всеки разумен човек има една или друга основна линия в живота си. Такава линия в живота на покойния професор-протогегер д-р Христо Димитров беше научноизследователската дейност. В нея той живееше. Чрез нея предилно той служеше на Бога, на Църквата, на народа. За него тя бе цялостна потребност. Цялото практическо богословие представяваше за него поле за изследване, проучване и научно развиване. До последните си физически възможности той бе перестепен и теоретичен научен труженник, както много сподручително го представя в речта си при околото му на 24. II. 1973 г. Проөөсвещател Мазариполски епископ д-р Николай (ШВ, 1973, бр. 6).

Покойният проф. прот. д-р Хр. Димитров оставя на Църквата ценни научни и научно-популярни трудове, които някога няма да загубят значението си. Тук ще отбележим най-съществените и най-ценностите между тях по четирите области на практическото богословие: пасторско богословие, литургия, омалетва и катехетика.

По пасторско богословие:

Св. Апостол Павел като пастир, доцентска хабилитация (първо издание, Пловдив, 1928; второ издание, София, 1967 г.).

Нови задачи на пасторската дейност (Годишник на Софийския университет, Богословски факултет, т. VI, 1929).

Възрашна духовна мисъл (същина, дейност и организация), (сп. Духовна култура, 1933, кн. 53, 54—55, 56).

Изповед и душепасторство, Част I: Религиозно-исторически основи на изповедта във връзка с душепасторството (ГСУ, БФ, т. XI, 1934). Част II: Психологически и педагогично-пасторалогически основи на изповедта (ГСУ, БФ, т. XII, 1935). Част III: Изповедта и душепастират (в същия том на Годишника).

Душевна потребност от изповед на греха (ДК, 1948, 3—4).

Велик момент в пасторската дейност на св. Апостол Павел (ДК, 1951, 7—8).

Митрополит Климент (Друмев) като пастир и пасторалог (Годишник на Духовната академия „Св. Климент Охридски“, т. I, 1951).

Душепасторство за душепастир (ГДА, т. III, 1953—1954).

Самобразованието на душепастира (ГДА, VI, 1954—1955).

Пасторско богословие. Част I. Общо или епохално душепасторство, С, 1955; част II. Лично или индивидуално душепасторство, С, 1957.

Душепастират и душевно страдащите (ГДА, т. VI, 1957).

По литургия

Същност, форма и символика на православното богослужение (ГДА, т. IX, 1960) Увод в литургията като богословска наука (ГДА, т. X, 1961).

По омалетва

Проповедта и трудът (ГСУ, БФ, т. XXV, 1948).

Проповедта и социалната реформа (из историята на ста-

розветната проповед (ГСУ, БФ, т. XXVI, 1949).

Автентичният „Неделник“ на Софроний Врачански (ГДА, т. VII, 1958).

Проповедта и Священото Писание (ГДА, т. XIV, 1965).

По катехетика:

Катехетика или ръководство за православно-християнска обучение и възпитание, Пловдив, 1927.

Методически уроци по вероучение, София, 1929.

Психологически основи на религиозното образование (ГСУ, БФ, т. VII, 1930).

Методи на религиозното образование (ГСУ, БФ, т. VIII, 1931).

Основи и основни линии в развой на учебния план по вероучение (ГСУ, БФ, т. X, 1933).

Религиозно обучение в съвременната държава (ГСУ, БФ, т. XIV, 1937).

Трудовият принцип и религиозното обучение (ГСУ, БФ, т. XV, 1938).

Религиозното обучение в съвременната Църква (ГСУ, БФ, т. XVI, 1939).

Религиозното възпитание и семейството (ГСУ, БФ, т. XVII, 1940).

Религията като учебен предмет в средните училища (ГСУ, БФ, т. XVIII, 1941).

Учебник по религия за седми гимназиален клас (съставител Болюс Болюс, С, 1942).

Свещенику като катехет (ГСУ, БФ, т. XXII, 1945).

Психология на молитвата (ГСУ, БФ, т. XXIII, 1946).

Епохалният катехуменат в най-ново време (ГСУ, БФ, т. XXIV, 1947).

Митрополит Климент (Друмев) като педагог (ГДА, т. II, 1952).

Огласителни диалози, I. Вера в Бога или в случай (ГДА, т. XI, 1962). II. Вера в съдба или в Божи промисъл (ГДА, т. XII, 1963).

Тези трудове разгърват един богат идеен свят, който е въздувал този наистина безлежит труженник на богословската наука няколко десетилетия.

Своего „Пасторско богословие“ той нарича с право „наука за специално душепасторство“ наука за специалния труженник, които пастирите на Църквата имат както общо, така и конкретно за всички народи, приели е радост блаженния път от земната към безкрайните небеса. В този капитален, многопосен за Църквата, труд са разработени на широка и здрава основа два паралелни въпроса — за общото или епохално душепасторство и за лично или индивидуално душепасторство. Покойният професор разбира пасторското богословие както в широк, така и в тесен смисъл на думата. В широк смисъл то е наука, която „налага принципите и правилата, съгласно с които се извършва душепасторственото служение на християнски църковен пастир в три посоки — като учител-проповедник, свещеник и душепастир — с цел да се отдаде на Бога дължимата възрозна почит, а на човешите да се помогне да получат съвършенствено спасение“. Задачата на пастира като учител-проповедник се разработва в две насоки: омалетва и катехетика. Задачата му като свещеник — в извършване литургия. Задачата му като душепастир — в

науката пастирство или пасторско богословие в тесен смисъл на думата. В своята научно-изследователска и преподавателска дейност проф. д-р Христо Димитров обединява и четирите научни-раздела на пасторското богословие в широк смисъл на думата. Пастирството като наука, т. е. пасторското богословие в тесен смисъл на думата, той представя като „теория на специалните грижи за човешката душа“, като „системно и научно обосновано изложение на главните принципи и закони, както и на пропитващите от тях методи и прийоми за душеспасителска дейност в Църквата“.

Първата част на своята наука, озаглавена „Общо или еноирейско душеспасителство“ проф. Димитров разделяше в два отдела: Душеспасител. Пасторът или еноирейта. Първият отдал е насочен към субекта и обекта на душеспасителството. Изобразен е Господ Исус Христос като божествен, върховен, вечно пастир. Вседъжд пастир е и Негов сътрудник. Добрият пастир се стреми да приложи на Великия Агнецов. Догматичен пастир е наемник, агнепастир. Животът на добрия пастир е „смагление за народа“. Призиването е първото условие за истинско душеспасителство. Нужни са шатолна подготовка, образование, самообразование, благоразумие, такт. Посочени са типично-пасторските нравствени качества. Разкрит е частният живот на пастира. Обект на служението му е човешката душа, която представлява Божие дихание. Тя трябва да бъде запазена от злото и утвърдена в доброто, в Бога на любовта, истината и правдата. Пастирът е длъжен да преодолява разнообразните трудности и непрестанно водителство към Бога.

Вторият отдал е насочен към самото пасторство, към еноирейта като негово дихание, като жива част на духовния организъм на Църквата. Еноирейта се отглежда от различни страни. Обрисувано е християнското семейство като фактор и като обект на общото душеспасителство. Еноирейската катехизация, както и вътрешната църковна мисия, излъчат както със съдържащето и смисъла, така и с формите и организацията си. Разгряват и вътрешният живот на еноирейта с беледаванята и оздравителните си сили. Църковнобогослужителните места, празниците и постите се оказват положително действащи фактори за духовния напредък на еноирейта. Православното богослужение е толкова по-мощен благодатен фактор в духовното развитие на еноирейта, колкото по-поинтно се прави то за богомолците. Църковно-богослужителния поришек и еноирейската дилемия в помощ на нуждаещите се представляват съществени елементи в общото душеспасителство.

Втората част, посветена на индивидуалното душеспасителство, е разделена в три отдела: душеспасително, душевеческо и душевеческо-душеспасително пасторство. Обрисувано е душевеческото пасторство при различните възрасти, при дадена пола, при безбрачното и брачното състояние на отделния човек. Обрисувано е душевеческото пасторство при случаи на болезнени интелектуални и емоционални състояния, при болезнени състояния на волята, а също и при телесни болести. Душевеческо-душеспасителното пасторство е изобразено като пасторство при частната или тайна изповед, представена откъм историческа, психологическа и практическа страна.

Курст завършва с разработката на въпроса за специално душеспасително пасторство при благочестива и при нравствено колеблива еноирейта. Постоянното усъвършенстване на пастир и пасома означава конкретно осъществяване на евангелската идея за награждане на царството Божие на земята.

Преди окончателното установяване на тон курсекции проф. Христо Димитров е разработил, както се вижда от списъка на трудовете му, отделни, централни въпроси на широката основа в специални монографии: Нови задачи на пасторската дейност. Вътрешна църковна мисия. Изповед и душеспасителство. Духовна потребност от изповед. Душеспасителство за душеспасира. Самообразование на душеспасира. Душеспасител и душевно страдащия.

В своята пасторологията научноизследователска дейност покойният професор се спира по-специално на два образа, които представя като образи на пастирстване: св. Апостол Павел и митрополит Климент (Друев).

Изследването му за св. Ап. Павел има определен библиеско-психологически и практически-утлителен характер. Представена е личността на великия апостол на народите като пастир, като „жив пастир“ е пасторско слово, като „животен лист на радостта“, пастир с палматова револв по награждане на Божие царство каипирова в човешкия свят. Разкрито е божественото му призиване като пастир, очертан е благодатно-божественният път на подготовката му за пастир. Изложено е с ридка веинна ученост му за пастирството. Показана е ридечно пасторската му дейност. Безграничната му любов към неизмемващите в греха и в духовната заблуда човещи по света е подчертана също и в статията му „Велик момент в пасторската дейност на св. Апостол Павел“, — момент, когато апостолът се е появил за първи път на Балканския полуостров с поглед, открит към цяла Европа.

В студията „Митрополит Климент (Друев) като пастир в пасторство“ е обрисувал жизненият път на този бележит български митрополит от най-одревни му години до напастителство му и административно-добротворно. Очертана е административна му дейност, изредени са основателно личните му качества, ридка духовна моц, пълна със самостоережна любов, грижа за пасторство, такт, хладнокричане в борбата срещу злото в цялата държава, благодат, милосердие, към бедни и нуждаещи се, авторитетност, работоспособност, силно развито чувство на дълг към Родината и Църквата, неустойчив, решителен борец, безстрашен в борбата за обществена правда и народна свобода, за опазване светото Православие от арианството. Извлечени от ридни статии и речи, в студията са представени и възгледите на митрополит Климент за пасторското служение: същност, величие, задачи на това служение, качества на пастира и пр.

В студията св. Увод в литургиката като богословска наука“ проф. д-р Христо Димитров изучава със своето познание и на тази материя, която не беше негова специалност като научен изследовател и преподавател. След като дава понятие и определяне и сочи предмет, задачите, методите, изворите и спомагателните науки на литургиката, той говори за история и литература на този предмет през първите осем века, през средните векове, а ново и най-ново време на Запад и на Изток.

Студията му „Същност, форма и символика на православното богослужение“ започва с мисъл за присъщото на вършилия човек чувство на зависност от Бога. От това чувство произлизат свеишеодеиствителна на почитане и поклонение, на благодарност и молитва към Бога за закрита и благословеност. Основателните прийоми на богослужението произлизат от факта, че човекът е социално същество. Те са необходимо свързани с определена места, времена и лица, които да го ръководят. Основните елементи на култа са молитва и жертва. Бог е винаги първият и истински обект на почитане. Богочовекът е централен обект на християнското богослужение. Проследява се историческия въпрос за развитие на християнския култ, свързан с почет към Пресветата Майка Божия, ангелите, светиите, светия Кръст, светиите мощи, Същността на православното богослужение се определя като „средство за съединение на човека с Бога, свята мистична връзка между него и земята, тържествено на редното присъствие на Исуса Христа в общата (публична) Литургия и в на общение („причастие“) на вършилия с Него“. В него жертвата заема централно място. Тя е пряко свързана с молитва. Основните му форми са словото и действието. В него се различават две страни: вътрешна — съдържащото му, и външна — словото и действието, движението. В труда се описват по-важните православно-богослужителни действия, места, времена, предмети, одеяния, вешества, които явят като съставни части на пълната с богати еден богослужителна символика. Такиваща са представени като символи и като реалности. Чрез богослужението се подготви наиването на царството Божие в живота на хората.

На омиелтиката за посветата четир ченни студии, един от които — на теорията и дее на почитане на пророците.

„Проповедта и Свяшеното Писание“ е студия, която има в основата си един омиелтично-херменевтично проучване. Изтъква се обосновано дълбоката, неспротивичната и постоянна връзка между християнската проповед и Свяшеното Писание. Св. Апостол Божие дава основното съдържащане на проповедта. Това се установява от св. Апостол Божие, от съборните решения на Църквата, от отците на Църквата, от реалните нужди в нея. Разкрита е вътрешната омиелтична шевност на Свяшеното Писание. Описани са методите на омиелтично-практическо изложение и приложане на Свяшеното Писание, както в основните и по-широките форми на омиелтично-херменевтична библиеска синтеза: библиески цитат, библиеско изложение, библиеска парабла, еден библиески книга, група библиески книги, библиески характеристика.

„Проповедта и трудът“ е студия, в която е разглеждан трудът като предмет на християнската проповед и са разкрити библиеско-християнските насоки за омиелтично разглеждане на идеята за труд: трудът като Божия воля и заповед и трудът като принцип и знание на християнството. Дадена е омиелтично-практическа разработка на идеята за труд, като са показани възможни форми на проповедта върху труд, както и скици и планове за проповедта върху труд.

От другите две студии едната е посветена на старозаветното проповедничество, а другата — на проповедническия сборник „Неделник“ на св. Софроний Врачански.

Проф. проф. д-р Христо Димитров бе замислил да подготви няколко студии под общата тема „Проповедта и социалната реформа“. Но успя да даде само една, озаглавена като първа част на общата тема: „На историята на старозаветната проповед“. Тук той разкрива ролята на проповедта изобико и на старозаветната проповед частно в историята на социалните реформи. Старият Завет е представен като предвестник на социални реформи. Последователно и убедително е описан универсално-прогресивният характер на основните

начала на Моевския закон и на пророческата проповед. Мойсей е обрисуван като народен водач и социален реформатор. Гиталният е универсално-прогресивното значение на Божия закон, даден чрез него. Старозаветните пророци са изобразени като проповедници-представители на социални реформи.

Студията „Автентичният „Неделен“ на Софроний Врачански“ е в основата си пасторално-омластинско проучване. Св. Софроний Врачански е охарактеризиран като „духовен апостол“ на българския народ. В първата шестнадесетднешна глава за българския народ. В първата половина на студията неговият „Неделен“ е разглеждан откъм пасторалната страна, а във втората половина — откъм омластината страна.

Най-много трудове проф. прот. д-р Христо Димитров оставя по катехетика. В тях са поставени за разглеждане значителна част от въпросите свързани с тази материя: Същност, история, организация и форми на християнския катехуменат, образът на катехета-вероучител, вероучението в отделни държави и църкви, вероучението у нас, обща методика на религиозното обучение, учебен ход на отделния урок, частна методика по отделните предмети, учебници и пособията, методически уроци, психология на моливата от педагогическо гледище, религиозно възпитание в семейството, митрополит „Климент Дрumeв като педагог.

Това са трудове, които днес имат предимно културноисторическо значение.

Макар курс по катехетика, излязъл от печат още в 1927 г., се открива с въздухана аена; да бъде омазана младежката от покаяна, от грех. Като път за омаване се изтъква богооткровенията религия. Дохристиянски свят се омава безслава да снас човека от греха. Иисус Христос благославя децата. Църквата е призвана от Свои Божествени Главата да продължи делото по спасяване на човечеството. Нейното катехетическо служение започва от благославянето от Господи деца. Същността на катехетизацията се определя не само като обучение в спасителните християнски истини, но и като възпитание в такъв християнски живот, който да се основава на твърди убеждения и тия истини на християнската вяра. Действую са едновременно и върку ума, и върку сърцето, и върку волята на катехумените. Подчертава се нуждата от катехизация. Определя се времето за катехизация.

Пролетно е историческото развитие на катехизацията и специално на учебния план по вероучение от времето на Първите, Божествени Катехети, Спасителя на света, и апостолите, после у отците и учителите църковни, в древната християнска църква, през средните векове, в ново и най-ново време — в протестантските, католическите и православните страни, в България.

Представя се организацията на новия църковен катехуменат, както той е бил видян от автора в различни страни — организацията в групи, класове, отдели, редовни вероучителни курсове, ваканционни вероучителни курсове, конформационно обучение, библиейски кръжци, неделни в ежедневни училища при църквите, библиейски часове, трудови вероучителни беседи (сединки), летни лагери и колонии, летски богослужения и проповеди.

Показан е образът на катехета-вероучителя, погледнат от различни страни: призиване, подготовка, педагогически такт, религиозна и нравствена чистота, любов към работата, към катехумените, редност, точност, личен и службени авторитет, искреност, естественост, непринуденост, търпеливост, прост и ясен език, духовна възпитаност, въздушност и т. н. В курса „Катехетика“, издание на свещенските братства в България, 1927 г., са изложени „десет заповеди за катехета“, а в студията „Свещенник като катехет“ са изредени „виноколко общи, педагогични и методични, препоръки към катехета“, на брой 40.

Във времето, когато създава своите студии, проф. прот. д-р Хр. Димитров представя как вижда вероучението като учебен предмет в отделните държави: Англия, САЩ, Германия, Италия, Франция, Белгия, Норвегия, Швеция, Чехословакия, Австрия, Холандия, Швейцария, Гърция, Румъния, Югославия, България, а също тъй в отделните църкви: а) в протестантските църкви; б) в Римокатолическата църква; в) в Православната църква. На тези свои проучвания той е посветил две доста големи студии: „Религиозното обучение и съвременната държава“ и „Религиозното обучение в съвременната църква“. В студията си „Основни и основни линии в развой на учебния план по вероучение“ авторът е изложил специален параграф, в който описва процеса на преиспаване вероучението от времето на Покръстването до времето, в което е писан тия студии. Такъв параграф той е изложил и в студията си „Религиозното обучение и съвременната държава“.

В редна студия след малкия курс по катехетика, е разработена общата методика на религиозното обучение. Стават се на пречка различни възгледи за религиозното образование. Описват се религиозната проява и нейното развитие. Сочат се същността, целта, възможността, необходимостта и значението на религиозното обучение. Изредат се

правилата за избор на катехетическия материал. Подлагат се на пречка начините за разпределение на материала: съществуващ, (пореде), координационен (паралелен) и колективния (коинтеграционен), като се препоръчва последният.

В кратки си курсове по катехетика и в студията си „Методи на религиозното образование“ проф. прот. д-р Хр. Димитров дава основните линии на един „нормален учебен план“ на религиозно обучение: през първите седем години, от 8 до 14-годишна възраст и през годините, които съответствуват на общото средно училище. В студията си „Основни и основни линии в развой на учебния план по вероучение“, като отхвърля съществуващи в училищата стар учебни планове, дава проект за нов учебен план, който е твърде много подобен: за първоначалното училище, за гимназията и за гимназията (средното училище). Посочен е материалът по отделния и класове, както и по учебни срокове. Виждат се ясно очертани концентрични кръгове. В студията си „Религията като учебен предмет в средните училища“ той дава два проекта за нова учебна програма по Религия специално в средните училища — по предмет и в концентрични кръгове. А в студията си „Свещенник като катехет“, в оглед на възраста за църковен катехуменат у нас, тъй дава проект за цялостна програма в този катехуменат: Подготвителен курс (за деца на 6 и 7-годишна възраст), Основен курс (съответен на основното училище). Горен курс (за ученици от IV до VIII клас и за възмужни деца младеж). И в едната и в другата програма са дадени поред заглавията на всички методически единици. Изложени са редни принципи и методични бележки към гимназиалните учебни програми.

Препоръчат се и е описват в отделни студии съществителни методични форми на преподаване учебния материал: акрономична или разказна, описателна, обяснителна, доказателствена, протестативна или възпитателна, диалогична или разговорна, ервнатна, дебатна или разисквателна, нагледна, актуална или трудовата. На последната форма е посветена цяла студия: „Трудовият принцип и религиозното обучение“. Описани са и учебните пътища — аналитични, синтетични и генетични.

Новият урок се представя в следните степени: подготовка, цел на урока, изложение или предаване на новия материал и обяснение, свързване и обобщаване, приложение. Описани са методите на излагане, вътрешна преработка и упражняване.

Изложени са и „специални методи“ по отделните предметни: специална история, катехетика, богослужение, църковна философия (обща и българска), християнска апологетика (философия).

Показани са качествата на учебника и на учебните помагала по тия предмети. Дадени са и образци на разработени уроци в книгата „Методически уроци по вероучение“, както и в студията „Свещенник като катехет“. При съставянето на Божия Божия проф. прот. Хр. Димитров е оставил на Църквата и учебни по религия. Разговорната учебна форма е показана нагледно в две студии: „Отгасналия диалог“.

Във от този основен път на разработка на въпросите на катехетиката стоят студии: „Религиозното възпитание и семейството“, „Психология на моливата“ и „Митрополит Климент Дрumeв като педагог“. В първата студия са разработени предмети за знание, които, основателно, органично, съществено и методично на религиозното възпитание и семейството. Втората представлява религиозно-педагогическо проучване на моливното състояние при детската и юношеската възраст. Посочен са психологическите предпоставки и принципи, както и религиозно-педагогическата ценност на моливата. В третата студия са представени педагогическата дейност, както и изведените педагогически възгледи и завети на митрополит Климент Дрumeв при училищната действителност непосредствено преди и след Освобождението на България от османско иго.

Всичко това, разглеждано в детайли, показва, че проф. прот. д-р Христо Димитров е разгледнал в продължение на няколко десетилетия огромна научноисследователска работа.

Той си поставяше обикновено такива задачи за научноисследователско изпълнение, които се оказваха актуални за своето време. Той проучваше по тия обширна литература на няколко езика: руски, немски, английски, италиански, френски и други, проучваше много старателно и съответните явори, изтъкваше си възобрен план в части, глави и параграфи, и тъй изтъкваше да пише. Той не влажеше в трудностите си нито едно трудно въпросче, нито една загадка мисъл, без да обяснява под черта чия са те. Заглава и изготвяше студии изобилствуват е бележки под черта, които ориентират читателя кой въпрос къде може да се намери развит в подробности.

Той проф. прот. д-р Хр. Димитров си изградил много ценен научно-словесен паметник, много служи и ще служи като изданието и като ръководство за всички, които желаят да следват неговия път.

ЗВЪКОВЕН АМБОН

Слово за св. св. апостоли Петър и Павел

Братя и сестри,
Необоримо е делото на великите църковно-просветни апостоли Петър и Павел. За положението от тях огромни трудове и за значението на постигнатите трайни резултати говорим и в наши дни, и в бъдеще. Защото те са не само свидетелствували за истината на Християнската църква.

Обстоятелството, че за това грандиозно дело на святост и тих св. Православна църква е определила специален ден за честване (29 юни), говори за признателност и почит към това дивно себепожертвено служение.

Знае се, че за подкрепяване значението и величията на по-големите празници през годината св. Църква отделила особено време за пост и въздържание. Такъв период от време предшества най-големите Господски празници: Рождество и Възкресение Христово. От Богородичните празници — Успение Богородицата.

От толкова много светелски празници постен период е определен само срещу дена на св. първопосланите апостоли Петър и Павел. А това говори, че св. Православна църква е благоволила се отдаде към тяхното грандиозно дело на святост и чуждене покаяние.

Нека спряем благоговейно внимание върху живота и делото на тези слушатели Христови и разпоредители на тайните Божии, строители на Църквата, ревности разпространители на евангелието, корифеи на духа.

Господ Исус имаше 12 апостоли. А защо на тези двамата се отдава по-специална почит? Св. Църква и своите последователи дори ги нарича „первопосланите“. Кои са те?

В заключителните стихове на посланата глава от св. Евангелие по Матей четем съкровената повеля на Христа към 12-те ученици: „Идете, научете всички народи, като ги кръпвате в името на Отца и Сина и Св. Духа и като ги кръпвате да пазят всичко, що съм ви заповядал“ (Мат. 28:19). Този скъп завет 12-те апостола възприели, след като техният Божествен учител получил „вска власт на небето и на земята“ (Мат. 28:18).

И те всички със свято вдъхновение изпълнили Божествената повеля. А ето, само двамата получили този титла „первопосланите“ апостоли — Петър и Павел. Плюс това Петър е от 12-те, а Павел — не е. Първите, които бива поканени да последват Христа, са двамата братя Петър и Андрей, св. Андрей е първопосланец. А това етана там, край чудно красивия брег на Генсарското езеро, когато те вървяла през дъжд, поспе бива дъждът, и им казва да вървят след Него, за да ги направя ловци на човеци. И те веднага оставиха мрежите и тргнаха след Него (Мат. 4:18—20).

Св. ап. Петър, който по-рано се е наричал Симон, е един от най-ревностите ученици на Божествената Учител. Природа силно впечатлителна и жива. С благодарна възбуда да бъде винаги първ между другите. Винаги бърза първ да говори: Той пръв дава определението на Христа, че е Сатът на живия Бог (Мат. 16:13, 15, 16). При друг случай пръв изказа, че само у Христа има думи за вечен живот (Иван. 6:68). Нему Господ Исус казва: Ти си Петър (камен) и на този камен ще сложа Църквата Си (Мат. 16:18). Нему Господ повери ключовете на Царството небесно (16:19). Св. ап. Петър бе един от поканените свидетели на чудното Господско преобразование на Тавор. Върху него се възпяна пророчеството на Исуса Христа: Истина, истина ти казвам: не ще проле петел, докато три пъти не се отрече от Мене (Иван. 13:38).

На този ревностен апостол, твърдина на вярата в Божественото на Исуса Христа, бе поставен смущаващият до върло: Обичаш ли ме? (Иван. 21:17). А ето, и денят на св. Петреския. Звониколите от единдвесто, св. ап. Петър излиза с пламения проповед пред събралото се множество. И какъв огромен резултат още в първия ден на апостолската дейност: Предишната се околю три хиляди души (Деян. 2:14). Пръв той проповяда дар на изцеление при Боломоновия пръстур (Деян. 3:11—26). И с реч пред издържани се народ казва: И заради вярата в Неговото име аз съм укрепил тогава, когато гледаше и покаяване, а вярата, що е чрез Него, му даде изцеление пред всички ви (Деян. 3:16). Все то говори и при избягането на Матия (Деян. 1:13, 16, 21) и даването отговор на първопосланците, като блискато заминава месиянското предизначение на Исуса Христа (Деян. 4:6, 8—12).

„Ти си Петър, и на ти казвам
че си каменна църква“
(Мат. 16:18).

Речите на ап. Петър и кн. Деянция на светите апостоли — 1, 2 и 3 гл. имат съществено-исторически характер. Навсякъде той се стреми да докаже, че възкресението на Исуса Христа е свидетелство, че Той е Син на Живия Бог.

Проловничката дейност на св. ап. Петър е заложена най-първо от свещените град Йерусалим. После той обиколи Самария заедно с Иоанн и отправа стъпки и из много области на Мала Азия и дори до Египет, Основава в там църкви и ръководятели епископи и презитери за тях. В уредбата на Църквата, като църковен писател, е оставил две послания. След подкрепата дейност в Рим той загива мъченически при жестокия император Нерон.

Докато св. ап. Петър работи повече между юдеите, св. ап. Павел е неутомим проповедник на името Христово между езичниците.

Св. ап. Павел е роден в гр. Тарс, областта Киликия, Мала Азия. Евреин по произход, той е имал права на римски гражданин. Важно качество за деятелите на обширната мисионерна дейност. Със силни интелект, даровит, той получва добро образование в родния си град. Готовил са го за раннико служение и е бил ученик и на Гамалила — член на Синедриона. При него всеотречно е бил подготвен по законоученичеството на Моисей, и в близостта си на такъв той е вложил целия си младежки жар в страстието и ужасния солония против християните. Бил е претел от еврейските старейшини да преследва християните и в Дамаск. Известен е случил и отравата по силна светлина по пътя на Дамаск. Изпаднал, Павел паднал на земята и чул глас: Савле, Савле, кой си ти? Силно смутен, Павел пита: А кой си ти, Господи? И гласът гласил: продължи към Савла. Аз съм Исусе, Когото ти търсиш. Мълчало е за себе да рече: „против“ — ръкомет (Деян. 9:4—5). Настъпала радикална промяна. Духовното заеднение със гонителите се заменя със светла поглед на защитника, апологета, философа на новото учение за истината и любовта. Той тръгва по широкия свят и качеството си на достоян и безупречен работник, който верно проповяда веноното слово на възтания (2 Тим. 2:15). Истината, че този Господ свидетелствувал, че се е родил и затова дошъл на света, за да свидетелствувал за нея, за всички, който е от истината, да слуша гласа Му (Иван. 18:37). Великите си способности, воля и енергия Павел сложил при проследяване Исуса и ги употребил за Негова слава. При възбуждане и трудност, със силна вяра в Божествената Христа, вяра, която го прасва по-голямо от стоманата, той обиколил всички области на Мала Азия и по няколко пъти споконвал основатели от него църкви. Провождения, разпространявал и трижовно следил, за да изрекле в чистота животът на новите християни. Посланията, които изпращал до основатели на него църкви, са напояни с дълбока вяра, силно възбуждено и подкрепя педагогически такт.

При четирите години пътешествия, които предричил за разпространение на евангелиското благовестие, той е изплатил много страдания, но именно това горило на страданията му се действувало утвърждаване. Обекти на пътешествията му са били много от островите на Егей, населени пунктове от Балканския полуостров: Филипи, Солун, Верия, Коринт и Атина. През 51 година то викаме учествил на Алоустския събор в Йерусалим.

В своите 14 послания, 10 от тях до отделни църковни общини, 3 настриси послания до Тит и Тимотеи, той се обертвал като голям писател с широка орудиция. Казва всички при възбуждане на проблемите, мащабност, философски издължителност и фин похват на отличен педагог. Класическите му мисионерски речи са запазени в книгата Деянция на св. апостоли. Богородивен оратор и веш педагог той има най-голяма заслуга за разпространяването на християнството в езическия свят. Св. ап. Павел загива мъченически при жестокия Нерон в 66 или началото на 67 г. Качеството му да римски гражданин не е позволено да бъде обелян на кръстна смърт, а е бил посетен с меч.

Братя и сестри, светите апостоли Петър и Павел са се стремели към красота на Христовото учение с дълбока вяра и голяма ревност. Техният живот е напоян с особена вяра и писанията им пишат неизмерима власт. А тези качества са един естествен резултат на дълбоко асимилация на Божественото.

ствените пълномощия.

Главната задача на св. апостоли бе разпространението на християнството между юдеи и славяни. С Божествена вяра в градите си те видяха и поучаваха месияското и животна и делото на Господа Исуса. Чрез прозрението на своята интуиция и силата на своята вяра те се прообразиха и подготвиха да бъдат присилни да това велико и жертвено служение на апостоли (прарелигии), във какъвто биха избрани и благословени от Господа Исуса.

Св. Парвословни апостоли Петър и Павел! Колко труд са изживели, колко мъка и тежест са изпитали и претърпели за успеха на светото дело. Те сприволязоше се апостоли за най-дебелите и със световно историческо значение апостоли и ръководители на първите християнски църкви. Те са образци и идеал на служение в Църквата. Тяхното учение и дейност са наистина една прегова за цялостен активен живот в Църквата. Цялата им дейност е била на базата и под чара на неопознатия любов към Исуса от Назарет. Справедливо забележава св. Илари Златоуст: "Никога повече от Павла не е обичал Христос".

Братя и сестри, нека в този свят ден, чувствителни намерта на св. ап. Петър и Павел и молейки се към да бъдат кодата за нас пред престола на Славената в Неговото наднебесно царство, да си припомним последните им минути, художествено описани в романа на Сенкевич "Къде отиваш?"

Големият писател нише:

Най-после дойде часът и на двамата апостоли. А Божият трибунел, като че в завършек на своята служба към Бога, можа да улови още две души в затвора. Войниците Провес и Мартиниан, които го паеха в Мамертинския затвор, приеха кръщение...

Николо беше споконво. Хълмовете сиакви се припнаха на сълзните и си почнаха. Шестото най-после спря между ширка и Ватиканския хълм. Войниците се заловиха сега да копаят дупка за гръбта, други сложиха на земята кръста, чуковите и гвоздите в чаката, докато бъдат завършени приговорианята. А множеството, тихо и съсредоточено, коленичи наоколо. Апостолът се обрна за последен път към града. Главата му бе озарена от лъчи и златен блесък. Нататък икякве малко по-ниско блестеше Тибър...

Петър, звероколен от войниците, гледаше града, тъй както един владетел би гледал своето наследено царство. И му говореше: "Ти си изкупи а си мой!" И никой не само между войниците, които копаят дупката за гръбта, но и до края последователите, не можеше да се досети, че всъщност сред тях е истинският владетел на града и че не преминават десетина, ще отлитнат вилните на варварите, ще отлетят векове, а този старец ще остане да властва тук вечно.

Слъщето все повече клонеше към Остия и стана голямо и червено. Цялата западна страна на небето пламна в безкраен блесък. Войниците се приближиха към Петра, за да го съблекат.

Но той, като се молеше, се изправи изведиж и издигна високо ръка. Палачите се спряха, сякаш сеплати от неговата осанка, вървещите също затанка дъх, като мислеха, че той иска да говори и настъпи пълна тишина.

А той, застанал на височината, направи кръстен знак с издигнатата си десница, благославяйки в смъртния си час: "Урба ет орба!"

Сълзата тази нудна вечер-друг отряд войници отведоха го по Остийския път Павел от Тарк към местността, наречена Акви Салвие... И след него също вървеше множество от виряци, покъртени от него...

Мислите на Павла бяха като Петровите, спокойни и ведри като онова вековно небе. Оните му следваха замислено към равнината, която се простирала пред него, и към Албаианските планини, обдени в сълзлина.

Пътят към лобното му място беше дълъг...

И тази вечер, в този прозрачен златен въздух имаше не само тишина и успокоение, но и някаква хармония, която сякаш се издигаше от земята към небето. А Павел я слушаше и сърцето му се препълняваше с радост при месецата, че към тая всемирна музика и той бе прибавил един звук, който не съществуваше дотогава и без който цялата земя беше само — като мед, като звънати, и като симбал, която дрънка...

И си спомни, че утеше хората на любов...

Целният му живот бе минал а проповядване на тази истина сред хората.

И отиваше към възмездното като победител!

Отрядът най-после напусна големия път и сви на изток по една тисна пътека към Салвианските води. Слъщето лежеше червено над христите. При иззора центурионите спря войниците, защото часът беше дошъл:

А Павел за последен път изгледя земците си, пълни с крайно споконвоение към откъдните вечерни блесъци и се молеше... Така дойде последната минута, обаче, той виждаше пред себе си голем път от лъчи, отведващ към небето, и вътрешно си казваше същите ония думи, които преди това беше написал с чувство за възпителен дълг и за близки си край: "С добри помисли се поддизаваат, вярата остана, делото си завърших, накрая ме очаква венецът на справедливостта." (II Тим. 4:7-8).

А Рим, както и преди се отдаваше на безумното си...

Братя и сестри, е чисто сърце колопрокрелно да се помолем на тези изрядни светители: Първословници на апостоли и учители на вселената, молейте Владката на всички да дарува мир на вселената и на нашите други велика милост. Амин.

Ставрофорен свещенноколом:
И. НЕДЕЛЧЕВ

В зацита на МИРА

Комюнике за заседанията на Международния секретариат на ХМК в Прага

Международният секретариат на ХМК е провел заседание и Прага от 7 до 9 февруари 1973 г.

Въз основа на доклада на пастор Г. Вернер (ГФР) "Марното съвместно съществуване и съвременната богословска дискусия" Международният секретариат е обсъдил задачите на Християнската миротворна конференция а съвременния етап на световното развитие, който се характеризира с разведряване на международното напрежение и с утасяване на нова, мирна атмосфера в целия свят.

Успехите на борбата за мир още един път свидетелствуват, че принципът за мирното съвместно съществуване е станал определен принцип на световното развитие. Затова ХМК е против таква идеологическа теория, която се опитава да филифанарат политическата дейност на този аринци и да пречат на претоварването му в живота (като таква могат да бъдат посочени примирението, тага нареченото богословие на перманентна изменения и "изход" и т. и.). Християните, които уверено крачат по пътя на мира и а богословие, и а своята дейност за защита на мира а целия свят отразават новата ситуация — започналите социални изменения.

След доклада на Генералния секретар за дейността на ХМК през последните два месеца, беше проведена дискусия върху анализа на измененията в международната обстановка. Международният секретариат приветстваша подписаното на мира във Виетнам като победа на встъпващия народ и на

широкото движение за международна солидарност.

Като беше отбелязано, поради промяната на империалистическа заплаха, миролюбивите сили не трябва да намаляват активността си, защото а Идинокитя орбуланта още не са възможна, режимът на Тхю все още застрашава с мъчения и смърт стотини хиляди политически затворници. Агенресор, САЩ, също отговорно за разрушаваната във Виетнам и трябва да заплати наисестите вреди. Военните престъпления на вьетнамска земя, подобно на престъпленията, извършени през Втората световна война, трябва да бъдат решително осъдени.

Отгосно Ближкия Изток Международния секретариат подчертава необходимостта от последователно творческо прилагане принципа за мирно съвместно съществуване между Израел и арабските държави. Международният секретариат е възмущено отбелязва убийството на А. Кабрал и го прещева като още едно престъпление на колониализма а Африка. Международният секретариат осъжда расистките акции, предприети от Родения срещу Замбия.

Международният секретариат беше информиран за усложнената а сериозната проблемна, е която се съблъскват християните, които се наваат а защита на белите и учещите народни маси а Латинска Америка. Документът "Евангелие а насилние", разработен от християните а Воиния, е конкретно свидетелство за това състояние на нещата. На дискриминация се подлага не само християните, а Латинска

Америка всички, които се борят за освобождение, се считат за вълтарни престъпници и са принудени да търпят жестока третиране.

Планът за провеждане на „Неделя на Камело Торес“ в Хавана и Сантго се посрещна с голямо одобрение от Международния секретариат като средство, с което християните да бъдат призвани към хуманна отговорност.

Делегация на Световния съвет за защита на мира, организирана от Генералния секретар Ромей Чаадра в рамките на редовните консултации, за които бе постигнато споразумение между ХМК и ССЗМ, информира Международния секретариат за хода на подготовката за световен конгрес на защитниците на мира, който ще се състои през октомври т. г. в Москва. Международният секретариат одобри предложението всички организации, участващи в конгреса, още в процеса на подготовката съвместно да обсъдят и вземат решение по провеждането и тематиката му. Международният секретариат призовава ръководните органи на ХМК да използват всички възможности за подготовката на Кон-

греса и препоръчва участието в консултативната среща, която ще се състои в средата на март и ще има като главна задача изследването основната линия в провеждането на предстоящия форум. Международният секретариат направи предложение да бъде публикуван преразказ на Конгреса.

Международният секретариат извърши подготовителните работи за сесията на Работния комитет, която ще се състои в Москва от 20 до 23 март 1973 г. На тази сесия Работният комитет ще обсъди въпросите по подготовката на заседанията на Комитета по продължаването на работата на ХМК, което ще бъде в Загорск (СССР) от 25 до 28 май т. г.

Вечерта на 8 февруари Генералният секретар д-р Карлин Тот даде прием в мест на делегацията на Световния съвет за защита на мира на който присъстваха и представители на Православното па ЧССР и Чехия изкумнически съвет.

Руската православна църква бе представена в работата на Комитета от прот. П. Соколовский, член на Международния секретариат на ХМК.

Превед. Х. Г.

ИЗ ЖИВОТА НА СПАРХИИТЕ

Архиерейско посещение в с. Баня, Карловско

Майско утро. Тях ветров нежно гали, аригата на дърветата и разнася благоухание на рози и шифалия акация. Птичките весело пеат чудната мелодия на пролетта. Азено-туртурна горн зората на изток и преденява топла слънчева ден. Небето, ведро и чисто, синее като безкраен океан. Още в зори трудните хора, с грейнали като утрото лица, бързат на работа.

Денят 12 май е празник на Светите равноапостоли Константин и Елена. На тяхната памет е посетен спориански храм в с. Баня, Карловско. Построен през 1960 г., величествен и здрав като духа и въртат на старите бапчани, храмът ега е празнично украсен. Над входната му арка истре разкошен венец от живи майски цветя.

Очаква се скъп гост. За гърня въз Негово Високопресвещенство Св. Пловдивският митрополит Варлаам ще служи Архиерейска служба в с. Баня. Делинк е, то архипастите хора са прекрили своето време и с желание се готвят за хубави мение празник. Рано е още, обаче поединично и на групи принаждат хора и свещеници, които ще вземат участие в с. служба. Всички с желание искат да посрещнат дядо Владика. В 8.30 часа той пристига на площада пред храма, Църковната камбана тържествено окая и разнася разнасят вест, че високит гост е вече пристигнал.

Посрещант и придръжен от Негово Високоблагочестие старовоиния свещеннооном Георги К. Ангелов, Архиерейски заместник на Карловска духовна околит, от свещеници и двамя дякоци. Митрополитът адия в храма бачно и тържествено. Тук, след общането му с мантия, епориански свещеник при храма прот. Петко Иванов Минчев извърже то принасятува, а Раздолово, най-малкият от четте вичу на отен Петко, поднася разкошен букет на дидо Владика. Взрадваи, Архиепт отговора на принасянето. Свещениците запиват „Владика и свещенноачалиния нашего Господи, сохрани...“ Гръмва велегласно многогласието. Очите на вървящите овлажняват от слъзи на умиление, а дупните летят към светлите чертози на Вселения.

Започна Св. Литургия. Негово Високопресвещенство служи спокойно, молитвено и тържествено. Моштант и възглед глас на архиерейския дякоци произнасят изостивно екстените и прошенията на Св. Литургия. Пее сладкогласно трию под вешото ръководство на прот. Ненко Николаев Ничев от гр. Солот. Служачни и богомолци „единни устия и единок сърдеск“ отправят топли молитви към Бога. Осен епорианите,

дошли на храмовия празник, тук присъствуват и гости от починалата станица, които макар с физически немощи, с интерес в търпение очакват края на службата, защото се научили вече, че Негово Високопресвещенство ще взведе в свещенноономство местния епориански свещеник прот. Петко Иванов Минчев а прот. Георги Ст. Генков от гр. Карлово.

Службата е към своя край. Застава на царските двери, Архиепт плавно и речитативно четя отличителната молитва над главите на удостоените свещеннослужители. Тържествено и тържествено отхвърна възгласа: „Достое, достоое, достоое...“ Следва мъдро отеческо и напътствено слово на Негово Високопресвещенство към богомолци наярк и към новоотличените свещенноономи. Като в акалия земия над слъзата за мър братство и неколкократно вярва и упование в Бога и дупните на богомолците, дошли на това мило тържество.

Тръгват и разнасятуват до слъзи, на словото на Архиепт отговаря новият свещеннооном Петко Иванов Минчев. „Ето вече близо тридесет години за слава на Бога, до колкото скромните слъзи ми позволяват, аз се труда и се старая да бъда добър и съвестлив работник на тази благодатна Божи явна...“ В словото ясно проличава отеческата и синовиа общ мисъл духовния гост и поверение му от Бога дупните, които със слъзи на очите станва очевидци при извършването за ревността и принарият служба за спол общия свещеник. Последна многогласие въз Негово Високопресвещенство, за трудния български народ, за богомолния народ и за: „Всех правящихъ правникъ себ“, както и за отличените с офикия свещеннооном.

Службата свършва, а християните все още не се разотваха. Те чакаха да се сбгуват и да ползват благословение от общия Архиепт.

В малкия салон на казино-ресторанта бе даден скромни обеа, на който новия свещеннооном Георги Стефанов Генков отпрати благодарствено слово към Негово Високопресвещенство за високото отличие, с което бе удостоен.

В 13 часа Архиепт отпътува, изпратен съгласно от присъстващите.

Така завърши едно скромно, но много мило тържество, спомнящ за което дълго ще остане в сърцата на вървящите бачани.

Свещеннооном ГЕОРГИ К. АНГЕЛОВ

ИЗ ЖИВОТА НА ПОМЕСТНИТЕ ЦЪРКВИ

Образи на светци от други православни народи в гръцки храмове

През 1972 г. бяха завършени допълнителните стенописи в храмовете на манастирите Петраки и Писидели в Атина. Това са два от най-известните манастири в гръцката столица.

Манастирът Петраки е основан през 17 в. недалеч от края на тогавашния градех, гнушен под стените на Акропола. Обаче бурното развитие на Атина като столица на страната след настъпването в нея на цар Отои и ирванстването през 1834

г. угомонява до такава степен града, че днес манастирът Петраки се намира в центъра. В двора му е построена голяма четиряетажна сграда, където от няколко години се помещават канцелариите на Св. Синод на Елладската църква. От старите манастирски постройки са оцелели две едностолбни криси, в които живее високопоставен от братия на манастира. Братството днесва въздържа над 150 души, понеже включ-

на всички ремонтноси и архимандрити, които са на епархийска служба в стогощните храмове на Атина или са чиновници в Св. Синод и архиепископията и живеят извън стените на манастира. Някои стаят от запазените и днес манастирски сгради са били манастирски преди години за обществено и студентските богословие. Там е живял години яред по време на следването си в Атинския богословски факултет и покойният дон-цент Апостол Михайлов.

Храмът на манастира, посветен на св. Архангели, е построен през 17 в. и икографисан през 1719 г. в стил, подражаващ на големите майстори от критската школа от 16 в. След това храмът бил разширен с два притвора. Именно този стил икографисан през миналата година в новозавангийски стил. Забележително в тези стенописи е, че предават образите на много светци, просянали над другите православни народи — нещо, което за пръв път се среща в Гърция. Така например изглежда образите на св. равноапостолни Кирил и Методий, Горазд, Чехославичи (едни от св. Седмочисленици), св. Иван Рилски, св. Злата („Хриса“ в гръцкия надпис) Мъгленска, св. Сава, архиепископ сръбски, св. равноап. Нина Грузанска, св. равноап. княз Владимир, св. Филотей Търновски (в гръцкия надпис „Румъския“), св. Калиник от Черника, Румъния, св. Герман Алеутски. Св. Иван Рилски е изписан в цял ръст, с кръст в десната ръка, верига във свитък в лявата, гологлав, с монашеска скима на گردите. Св. Злата е предадена в образа на млада жена в българска народна

носия, с колан с чаршав, със забремена глава, с кръст в лявата ръка.

Манастирът Пендели, разположен на 15 км от центъра на града в едноименното предградие, е основан от св. Тимотеи, епископ Евривски, през 16 в. От същото време е и храмът на манастира, посветен на Успение Богородично, и стенописите му. Построенят по-късно притвор е изписан през 1971 г. в новозавангийския стил, при което се е получило, както и в манастира Петраки, много стенописно съчетание на две извадени форми от една и същото вечное изкуство. Върху арката, която отделя централната част на храма от притвора, са изобразени в медальонни светци: св. Иван Рилски, св. равноап. княз Владимир, св. Иованкич Девички, св. вмч. Дазар от Косово, св. Симеон Сръбски, „китвор на манастира Хиландар“, св. крал Милутин, „китвор на 40 църкви“, св. Серафим Саровски, св. Сергей Радонежки, св. Герман Алеутски, св. Иван Кронщадски (кавионирани от подведомствената на Вселенската патриаршия Руска задгранична църква).

В едно от кралата на манастира, построено и открито през 1971 г., се подхождана Междуправославният център на Еладската църква, където се организират различни прояви от вътрешноцърковен, междуправославен и междудърковен мащаб. За резултатността на тези прояви безспорно спомага и братолюбивият дух в Еладската църква, похвалява дело на който са поменатите стенописи.

Иван Ж. ДИМИТРОВ

ЖИЗНА

За Молитвеника, трето издание

Поради изчерпване на Молитвеника, второ издание на Св. Синод, с благословение на Негово Светейшество Максим, Патриарх Български и по решение на Св. Синод е отпечатан в 5000 екземпляра МОЛИТВЕНИК, трето издание, и е пуснат за продажба в синодалната книжарница и епархийските църковни магазини и страници.

Негово Светейшество Патриарх Максим и Св. Синод, изпълнявайки повелата на своя православни и архимандритски дълг към ирвинците за молитвенното им общение и Божия, творец на всичко видимо и невидимо, съосмерено са се потрудили за издаването на това ежедневие християнско пособие. Ирвинците, които получават възможност чрез това пособие да се отдават на осмислена и разумна молитвена връзка с Първоизточника на живота, на всеки дар и на всяка утеха, както се казва и в предговора на Молитвеника: „Пейте на нашия Бог, пейте... защото Бог е цар на цяла земя; пейте всички разумно“ (Пс. 46:7-8) с благодарно сърце към Негово Светейшество и към всички, които са дали своя принос за отпечатването му, ще получават този драгоценен възможност на душата към Бога, към Неговите пресветла живот.

Молитвеникът, трето издание, Синодално издателство, София, 1972, редактор-коректор д-р Харитон Попов, по съдържание е разпределят така:

I. Предговор — за молитвата;

II. утринен молитви; III. вечерни молитви; IV. песни и молитви из църковното богослужение; V. акафисти и молебни книги; VI. причастни молитви; VII. молитви при разни случаи и нужди.

Молитвеникът обема 380 страници.

Добре подобрятите молитвословия в молитвеника разнамават душата на ирвинците човек, пробуждат много духовни сили у него и едновременно наивкат възрастни, които и смъртват и обидират читателя-молител в неговия личен богосъзершаван живот „и свършават му стая“ (Мат. 7:6).

Още в първите минути след пробуждането сутрин и ето, подрапаните човешки дух, както казва осмисленошевец св. цар Давид, е тази малка, сретнато подвързана книга, изпълна с диването на свети чувства, на преклонение, на вяра и уповаване във Всеомогъщия и Вселобив Нобесен Отец, насочава мислите и душевите копели към Него, поставяйки началото на деня, на труда, на всяко благословено дело. „В името на Отца и Святия Духа!“ При тези думи молителът се християнин навлиза в сферата на еална светла, чиста, обораваща надземна действителност. Веригите на ежедневното са разкъсани. Пътят до Бога е съкратен до степен Той да бъде в съгласие ни, в съгласия ни, в дневните ни трудове. Човекът, признава Бог, не се мис. Делото му има висш Помощник. Копели, Силен, Кольо веднъжества е човекът, изправен

на молитва пред Божията лице, преклонил се три пъти пред Неговото неизказано величие, както наивката Моляте всички-кът молния се (стр. 14), задкушевно признава личателно си в грех и молния се: „Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй мене грешника... Слава Тебе!“

Пробуденият от сън, успокоен, свален от душевния си мир обремено на много впечатления от преживя ден, се изправя в утрото на новия с най-трогателно умиление, с най-висшето познание и признание на Този, който е устроил цялото света и в Чиято ръце са нашите човешки слабост: „Царю небесни, Утешителю, Душе на истината, който си навъздка и всички изпълваши, съкровище на благовата и подател на живота! Дойди и се весели в нас!... Този призви и това умиление пред Небесния Отец (стр. 14) севат корените на всяко малодушие, което ежедневие с неговата злоба на деня може да предизвика у човека. Такава утринна насока на душата към Подателя на живота надделява страха, засилва добрите настроения на сърцето, държи будна съвестта при разбриване задължително на дневния труд, избистря душевното състояние, подсилва силата на волята, навъзда всяко пропъляващо към душата изкушение и външние на дивела.

Уместно поставените по ред молитва в молитвеника отговарят както на дълбоката религиозна нужда, така и да жаждата на човешката душа за морална опора. „Царю небесни... Дойди и се весели в нас... в спася, Благий, душеите ни!“ Ето извадени копие на човека, да не бъде сам; едни дълбоки първичен копие на устроения за социален живот човек, се развирва в призива: „Бог, да се весели в нас, да ни обедини с братията Си Дух е с любовта Си, за да не бъдем самозни, изолдирани, оставени на своите сили. Именно така Божия опора преодолява страха, за да не се подпада човек на изкушението, да протегне ръка към врага на човешката душа и нежно-то спасение и от този враг — от сатаната, да не търси утоление на своя физически и духовен глад, на своите насили и висши нужди. И, ако Саовото на Спасителя е насочено към възкресяване на Божия образ у човека, към вътрешно правствено израстване на робуващия на греха човек, то молитвен в Молитвеника, тъй както са подредени, съчат на човека, изправен пред Божия образ, пътя за извоюване на това състояние и чист образ. Как? Именно тъй, както Бог може при нашите протекания към Него ръце и душа, развирата за Неговата сила: „Очисти ни от всяка осквернота!... Намаже те Бже... и Ти пеем, Сладки... Просвети моя ум и сърце и отвори устните ми, за да Те възпявам... свят, свят, свят си, Бже!“ (стр. 15).

Едно от централните места на утринната молитва на ирвинците заема в Молитвеника „Символът на вярата“, който осмисли в конкретни догматически формули чувствата, които възбува религиозната душа; мислите за творението,

излязла тъй съвършено от Божиите ръце във владата и извидана природа — а земния и небесен свят. „Ся ми долазят и вярата г“, който утвържда вярата във вечната и необорима Църква Христова, като „Един свят, вселенска и апостолска Църква“, вярата в земната обурваност и необорима и небесната тържествуваща Църква на Господа Исуса Христа. „Вярвам в един Бог... Творец на небето и земата... И в един Господ Исус Христос, Син Божий, Единороден... роден от Отца преди всички векове... Който заради нас... се възлюбил от Духа Светаго и Девя Марии... бе разпнат... погребан и възкръсна в третия ден... възлезе на небесата... и пак ще дойде със слава да съди живи и мъртви и царство Му не ще има край. И в Духа Светаго... Живо-творци... Който е говорил през пророците... Изповодам едно кръщение... Чакам възкресение на мъртвите и живот в бъдещия век. Амин!“

Този молитвен поглед към Бога, този глед за Бога и вечната истина, който съзета Му Църква огласила по четирите краища на света, надмоща поражданата у човека духовна недъгловост, в тоя приваде в състояние на морална устойчивост, която права усета му ядра, трудеи му съзнателно и подотговорно, а отношението му към ближния, към човека-брат, искрено, честно, благожелателно и добро жертвено. Защото, знаем, Царят Небесен, Творец на всичко видимо и невидимо, изпъла всичко, видя всичко и е призван в настояща молитва, да се вгледа в него — Той, Святиня, Който може да изведе искрено признаване името Му от техните немощи.

Особено трогателни по съдържанието са подобрите в Молитвенника молитви към Божията Майка, Скоропомощница в беда и изкушения, към Господа Исуса, към Ангела свитеца (стр. 2-7-31).

Намираме за много уместно поставяне на молитвенника „Всекидневна изповед на греховете“, която се казва насаме след утринните молитви (стр. 38-39). Защото кой от нас, човеците, дори югата вода високосъзнателно и противно съставени се на житейските изкушения живот, не попада в мрежите на лукавния? Кой е винаги равен в отношенията си с ближния? Кой не приесяна възбъхнението си в чисти мисли с такива, които пропъзнават за неведомо подсъзнателни дълбочини и настоятелно искат да получат съзнателна мисловност на вървация? Чие сърце напълно може да избегне раздразнителността или да остане до край сродоточено в сватите видения на духа през време на молитва? Ето защо, умствен е този едноличен преглед на греховето състояние и проявление, за да се утвърди, като навик постоянната бдителност и себеваналза, която от всичко, което човекът изпитва, добротото ще изтъкнат, разграничавайки доброто от злото с евангелска мярка.

„На Тебе, моя Господ... Света Троица — Отец, Син и Светий Дух, изповядам всичките си грехове, които съм извършил... с дело, слово, помисъл, зрение, слуш, обоняние, вкус, осезание и с всички мои чувства... като с тях съм разгневил Тебе, моя... Творец и близник си... съждавам за твоя грехове... виновен (съм) пред Тебе... и нямам желание да се покая... Смирено Те моля... По Твоего милосърдие прости ми... освободи (ме) от тях, като благ и човеколюбец“ (стр. 39).

В този поглед навътре, към себе си, в тази себеваналза Бог е призван, като силен Помощник на човека в борбата срещу греха, защото е живо и съзнателно за греховната насоченост на човека от разпалването се членове на неговата чувствена природа и проявяващите от това създание. Простота и естество в това изповед е предпадна класическа нужда на нашата душевна природа: чрез покаяние да се получи облекчение, да се наберат нравствени сили за борба с греха.

Чрез утринните молитви вървацият набира истинско морално съвършенство в своята душа, съзва на здравата основа на благовестното учение. „Верен е... Бог, Който не ще остави да бъдете изкушени повече от сълата ви... ще ви даде и изход“ (1 Кор. 10:13), за „... преголема победа“ (Рим. 8:37), защото „Който мисли, не стои, нека гледа да не падне“ (1 Кор. 10:12), както Спасителят говори: „Защо спите? Станете и се мислете, за да не паднете в изкушение“ (Лук. 22:46).

Вторият отдал на Молитвенника съдържа Вечерни молитви. Денят е преравен. Настъпва нощ. След изпълнение с трудови усилия и грижи ден по шумните стъпки на живота вървацият човек отново иска да влезе в спринтосношение и нитане разговор с Небесния Отец, за да приоткри земната атмосфера от преходни мисли и телни дела с животорпящата душа Божия Дух. Той отново отправя поглед към Тоя, „Който единича (е) съвършен“ и Го моли: „Простъпна ума ми със светлината на Твоего свето-Евангелие, душата — с любовта към Твоя кръст, сърцето — с чистотата на Твоего слово, твоят ми — с Твоите неносими страдания, мисълта ми опана с Твоего смирение и ме дигни на време

да Те съблаговлава“ (стр. 44-45). Будното му чувство за Бога в нещастия, още повече оживено и обогатено от вечерната молитва, съзва избрании и тежисти на ума и душата виечнателна през деня и настъпва желанието и необходимо успоекосие на твоят и душата, условия за здрав благодотворение.

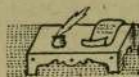
Третият отдал на Молитвенника съдържа: Песни и молитви из из Църковното богослужение, поделен на дванадесет части по характера на богослужебните молитви и времето на тяхното четене, които започват с молитви „Из всекидневната полунощница“ и следват втората — „Из неделната полунощница“; третата — „Из утрешната“; четвъртата — „Из си. Литургия“; петата — „Из часовете“; шестата — „Из вечерната“; седмата — „Из великото повечерие“; осмата — „Неделни тропари на осемте гласа“; деветата — „Тропари за всеки ден през осемдмтата“; десетата — „Тропари и кондаци на по-главните празници“; единадесетата — „Песнопения на Постния трод“ и дванадесетата — „Песнопения на Цветния трод“ (стр. 56-161).

Съдържанието на песните и молитвите състав в този отдал може да се охарактеризира като поетическо и психологическо-предупредително възроптажедание на Спасителята явля към верните. „Бъдете будни, защото не знете ни деня, ни часа, когато ще дойде Син Човешкия“ (Мат. 25:13). Но това е още в отдал с молитвено съдържание, което издига мисълта на вървация към единствената, и неповторима Жертва, в каквото се принася Божият Син за изкуплението на човешкия род, за примирението му с Бога. Това са Литургийните молитви, които мисловно и сърдечно просвящат и вървация мистичното съзнание за единството на Христовата църква за неговата, на молщия си, сплричностност в живота на Твоят Христово — Църквата. И тъй, докато в песните на този отдал се съставят назидателни образи: „Младожението иде... блажен е... когато Той намери буден... Гледай, душо моя, да те не намери спящ... и да останеш във пред заключените врата на Царството“ (стр. 59), то в литургийните молитви вървацията душа на вървация ведно със същностоуджията-тайнозвучиелето благодарит на недоунавнаемия и неспомняем Бог, на Неговия Единороден Син и на Светия Дух, както за принасянето от небитие в битие на човешкия род, така и за сватата Служба, която благоволява да яремте от човешки ръце при трепетно стоящите „хлида архангелски и десети хлида ангели, хрузумни и серафими“ пред лицето на Славата Божия (стр. 83-84).

Четвъртият отдал съдържа молитвословията — Алатствата (възхвалди) и молелни канони на Христа Исуса и Пресветата Божия Майка (стр. 173-219). Петият — Причастни молитви (предя и след светото Причастие, стр. 239-269) и шестият — Молитви при разни случаи и нужди (поделен на 48 части според предмета на пробвата към Бога (стр. 275-371).

В Молитвенния състав на шестия отдал на Молитвенника, трето издание, има допълнение е две молитви, които не съществуват в същия, второ издание, а именно: по предложение на Директора на Синодално издателство г-н д-р Харитон Попов и одобрението на Св. Синод, са съставени в отпечатани „Църковна служба за Молитвенната седмица за християнско единство“ (стр. 369-371) и „Молитва за мир в света“ (стр. 371-372), които, като цялостна, замисля и съдържание, са силно свидетелство и на неутрастватото желание всички вървация в Христа да бъдат едно стадо с един Пастор, осветени чрез истината на Божие слово (Иоан. 17:19) и на съществува дълг на християнина да установи в самия себе си вътрешен мир и да служи на мира между хората и народите. Този възпища нуждата от мир на всяко време и особено в нашия атомов век, които се съставля до степен и на нитивно молитвено задължение на християнина в изданието и допълнен Молитвенник е богоугоден акт в свята изява на евангелска стъпка.

Би могло да се каже нещо и относно депуснатите печатни в други грешки, но, като вземаме под внимание, че в Молитвенника има поставен дикт с посочени грешки, то ще избегнем да се спрем на тях, като изказваме всеобщото пожелание: заинапред, при издаване на такъв род дълготрайно позуваща книжнина, към усърдението да се прибави а достатъчно внимание от тези, през които ръце и компетентен поглед минава тази вникания! Но, над всичко стон едно дело — Молитвенника, който ще ороси с много благодат дъждите и сърцата на вървацияте. Нека отдалем благодарност на потрудилите се за издаването му и първом на Светейшия Български Патриарх Максим и Богу слава во веки. Амин!

ЦЪРКОВЕН и ОБЩЕСТВЕН ЖЕТОСНИК

У НАС

ТЪЖЕН ПОМЕН

На 15 юни 1973 год. се навършват 3 златисти месеца от смъртта на нашия многообичан съпруг, баща, дядо, брат и сродник

ПРОТОНЕРЕЯ ГОСПОДИН ГЕГОВ ДАЧЕВ

свещеник при храм „Св. Атанасий“ — гр. Харманли

Минават в сила и мъка дните ни без теб. Три месеци сме сами без твоята нежия и мила усмивка, без твоята топлота и всесъдабност.

Смърта те грабна неочаквано от нас. Сега ние ще трябва да живеем със скъпите спомени по теб. Ти живя скромно и почито на този свят и остави светла дъря. Старинният на храм остана без добрия си и изпълнителен свещеник, епориши и хористи без незабравимия отец Дачев. Дълго те вошеме и ти беш непървоим — не покажи живота си дори. Сега ти си там, където няма ни въздишка, ни болка и печал.

Почивай в мир.

Никога не ще те забравим и ще скърбим ашата са тебе, Бог да те прости.

Опецадени: презвитера Марийка, син, снаха и малката внучка Мария

ОБЯВА

Управлението на манастира „Св. Георги“ край с. Велика ца, Пловдивско, известна, че разполага с 30 добре обзавеждана легла и приема поклоннически братствени групи.

ОБЯВА

Сокоската манастир „Успение Богородично“, Габровско, поради ремонт на сградите не ще може за това лето да посложима за препоръчане поклонници и позиваща.

В ЧУЖБИНА

АФРИКА. Африканският континент може да се срани с една огромна малайя от разнообразни народности и племенности, с неизброима политико-обществено-религиозни проблеми. Населението на Африка възлиза на около 350 000 000 жители, поделени на 850 народности групи, които са служат с 800 различни диалекти. Африканците живеят в 43 държави, от които 30 получиха независимост след 1960 г. И може да се каже, че това е най-младият континент в света, повече 47 процента от населението му е по 14-годишна възраст.

За съжаление, в Африка имат място такива положения, в които основното равнище между хората е различно от факти и закони. От 1960 г. до 1970 г. са станали 30 държавни преврати, а в някои страни съществуват постоянни напрежения, които принуждават да не само обществено-политическите условия, но и икономико-наследствени условия и расови предразсъдъци. Въпреки огромните естествени богатства в 18 африкански страни средният доход е застрашавано нисък — възлизава на 80 долара годишно на глава от населението. През последните 10 години доходът се, е повишил едва с 4,6 процента. Между другото причината за това е и липсата на средства за инвестиции, ниското равнище на образованието и най-големият процент на незграмотни в света, достигай до 80 процента.

Броят на християните в Африка възлиза на 26,6% от цялото население, или около 76 000 000 души. Най-голямата християнска група са католиците — 38 000 000, след това са протестантите — 24 000 000, а православните са 14 000 000 души. Мъчно е да се определи броят на мусомавите, но може да се каже, че те са около 130 000 000. Илюстрациите стари африканци има около 144 000 000 души.

Дебитно на християнските църкви в Африка е много актуална. Християнският дух прониква и в нехристиянските култури и в обществено-политическите отношения на нова Африка. Евангелиският дух така прониква в живота на аф-

риканците, че смело може да се каже, че Африканското християнство е утрешното християнство. В Африка мирните се включват в душепастриската дейност и се наблюдава небивал подем на културно-обществено-политическото движение, както и голямо участие на вървателите в обществено-политическото живот на своите страни.

д-р Х. П. ХРИСТОВ

АТИНА. Голяма на св. Атанасий Велики. — Св. Синод на Еладската църква, е решил да се организира през 1973 годишната реформа прояви за тържествено чествуване на 1600-годишнината от смъртта на великия църковен отец, знаменития богослов, защитник на Православното и възстановителя на Първия вселенски събор св. Атанасий Велики.

Друг съществен юбилей празнува си, Църква през тази година. Това е 1500-годишнината от смъртта на преподобия Евтимий Велики, който е ридки пример за православно монашество. Прекрал по-голяма част от живота си в пустинни области между Йерусалим и Мъртво море, той е основал множество манастири и една прочута лавра, посещава неговото име. Днес, когато се полагат подчертани усилия за обнова на монашеския живот в Гърция, този съществен юбилей припомня един светъл монашески образ.

Вестерна духовна семинария. — От учебната 1970—1971 г. в Атина започна да функционира вечерна дух. семинария. Чрез основаването и Еладската църква дава възможност да полуват подполюща подготовка желаещите да встъпят в свещеническо служение. Пълнолетни кандидатите (18—40 г.), които по различни причини са започнали изключва друга работа. Училищете се продължават да работят и през време на четригодишното обучение. През първата година учебните занятия са посещавали 102 учащи се, а през втората — 230.

Иван Ж. ДИМИТРОВ

Цена в стойност — годишен абонамент 2,50 лв.

сметка 11101 БНБ — Софийски градски клон

Синодално издателство — ул. „Св. София“ № 2 — София

Редактор доц. Георги П. Парев

Печатница „9-ти септември“ — София